

DOLENJSKE NOVICE

Izhajajo 10. in 25. vsacega meseca. Cena jim je s poštnino vred za celo leto naprej 2 K, za pol leta 1 K. Naročnina za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 2 K 50 h, za Ameriko pa 3 K. — Dopise sprejema urednik, naročnino in oznanila tiskarna J. Krajec nasl. v Novem mestu.

Začetek gradnje belokranjske železnice.

Ako se ozremo na prometni zemljevid našega cesarstva, takoj opazimo, da je na severu in v osredju preprežen z gostim železničnim omrežjem. Čem bolj proti jugu, tem večje praznote se nam kažejo. To so pa dežele, koder bivamo Slovenci in naši sosedje Hrvati. Že po tej zunanji obliki lahko sklepamo, kje so deležni novodobnega napredka, kje pa so stanovalci zaostali in zapuščeni. Krivda navadno njih ne zadene.

Moderna tehnika je v zadnji dobi tako napredovala, da premaga vse ovire, ki zadržujejo gradnjo železnic, goré in vodé se morajo pokoriti človeškemu umu, ki skozi nje ali nad njimi potegne smelega proge. V zadnjih letih smo občudovali pri tursko-bohinjski železnici, kako se v kratkem času premagajo največji terénski zadržki.

Koliko desetletij smo Dolenjci zastoj vzdihovali, ker smo bili ločeni od drugega sveta; celó s svojim glavnim mestom, belo Ljubljano, bili smo zvezani le mestoma z vratolomno državno cesto. Prizadevanje naših najboljših mož, na čelu jim je stal tedanji državni in deželni poslanec Fran Šuklje, je po par desetletjih rodilo toli zaželeno dolensko železnico.

Govoril je deželni zbor Kranjski, govoril državni zbor — železnica je bila zasigurana. Bilo je 29. septembra 1892 — kakor čitamo v našem listu d. 1. okt. 1892 — da se je vršila jednaka slavnost v našem mestu, kakor se slavi uprav danes. Vse prebivalstvo je veselo hitelo proti mestu, kjer se razprostira sedanji novomeški kolodvor. Na ozališanem prostoru se je vršil blagoslov namenjene dolenske proge in se je zasadila prva lopota. V vznešenem govoru je pojasnil poslanec Šuklje pomen tistega dneva. Omenjal je, da nobena pokrajina, ki je ločena od svetovnega prometa, ne more prav uspevati, ako ne vstopi v krogotok svetovnega življenja, bila bi zbujljena, uničena. Dokaz nam je uprav Dolenska, kjer je zaostajalo poljedelstvo, trgovina, obrt; nehale so še iste tovarne, ki smo jih že imeli (n. pr. Dvor, Gradac). Ni čuda, da se je presvitli cesar sam zanimal za dolensko železnico ter pospešil njeno zgradbo. — In čez dve leti je meseca majnika 1894 prisopihal hlapon na novomeški kolodvor, pripeljavši seboj merodajne činitelje in dostojanstvenike.

A lokalne železnice še ne dosežajo tistega namena, ki jih stavi vanje novodobni živahni promet. Vsi rodoljubi so se ozirali proti Gorjancem, ki zakrivajo pogled v lepo deželico — Belokrajino, ki je bila doslej ločena od drugega sveta in dokaj zanemarjena. Njih teženje je šlo za tem, da se proga podaljša do deželne meje in čem prej mogoče dalje proti Dalmaciji. Poslanec Šuklje je z železno vstrajnostjo vzel v roke to prepotrebno akcijo, vsa slovenska in hrvatska delegacija v državnem zboru na Dunaju mu je bila zaslomba. Le ugodnega trenutka počakati — prišel je, ko se je sklepala l. 1907 nagodba z Ogrsko. Ogrji so marsikaj dobili — a morali tudi naši polovici privoliti. Ministerski predsednik Körber je privzel v pogodbo tudi belokranjsko železnico ter njeno podaljšanje čez hrvatsko ozemlje v kršno Dalmacijo.

L. 1908 je prišla priklopitev Herceg-Bosne k naši monarhiji. Kmalo bi se bila izcimila vojska s Srbijo — a ostalo je le pri mobilizaciji naše delne armade, kar je požrló mnogo milijonov, kateri so bili namenjeni tudi belokranjski železnici. Proga, ki bi morala biti letos vsa gotova, se pa še le začinja graditi.

Slovenska delegacija na Dunaju ni mirovala ter je ob vsaki priložnosti urgirala pri ministertvu, naj se čem prej delo prične. — Dasi je bival v našem mestu trasijski oddelek že okrog pet let, vendar so neverni Tomaži zmajevali z glavami šepetajoč si, saj železnice ne bo. Ljudje že svojim izvoljenim poslancem niso hoteli verjeti, da se bo res gradila.

A energični načelnik S. L. S. in na Dunaju predsednik hrvatsko-slovenskega kluba, sedanji deželni glavar dr. Šusteršič je ubral prave strune, da so merodajni činitelji vstregli vroči želji spodnje Dolenjske.

Danes stojimo pri začetku gradnje belokranjske železnice. Naši upi se udeležujejo . . . Hvaležno se spominjamo vseh onih faktorjev, ki so pospešili ta zgodovinsko važni dan za naše ozemlje. Čast in hvala gre cesarski vladi, ki je uvidela važnost naših južnih dežel, katere bi rade tekmovala v napredku z drugimi kronovinami, naj jim zanaprej nudi gmotnih sredstev, katerih so pogrešali doslej. Čast in hvala očetu dolenjskih prog Franu pl. Šuklje-tu, kateremu so bile uprav življenska zadača njegovega blagonosnega javnega delovanja. Čast in hvala poslancem tega ozemlja prof. Jarcu, Matjašiču, Dularju, ki so v zbornicah porabili vsako priložnost in povzdignili svoj glas v prilog nove proge. Čast in hvala vsem jugoslovanskim poslancem, ki so sledili našemu vodji dr. Šusteršiču, da se prične ožji stik med ljubimi brati.

Pozdravljeni vsi dostojanstveniki, ki ste prihiteli vzbujati nove nade našemu marljivemu, a dozda bolj zapuščenemu ljudstvu. Vaša navzočnost nam je porok boljše bodočnosti. Pozdravljamo tebe, Bela Krajina, želeč, da se v par letih čez predor srečno pripeljemo v tvojo sredo. Pozdravljamo vse, kateri ljubite in se trudite za naše ozemlje.

V tem slovesnem trenutku se živo zavedamo psalmistovih besed: „Ako gospod ne zida hiše, zastonj se trudijo graditelji . . .“ Mili Bog naj varuje vse poslance, da se proga brez nesreč izvrši. In po tej proggi pohitimo proti jugu, da se ogrejemo pri svojih bratih Hrvatih za jugoslovanske ideale pod okriljem mogočnega orla avstrijskega.

Gospodarstvo.

Pri licenciranju je treba prizanesljivosti.

Zakon za povzdigo reje goveje živine imamo sedaj že celih 21 let. Ta zakon je prav dober in človek bi sodil, da je prinesel naši živinoreji že mnogo in dobrega sadu. Toda če pogledamo danes po 21 letih, kako je z rejo plemenjakov, ki je bistvena in glavna zahteva tega zakona, pa vidimo, da smo na slabšem kakor smo bili prej. Krive so temu današnje razmere, zlasti pomanjkanje poslov, kriv je pa temu tudi zakon sam, ker se izvaja samo glede licenciranja bikov kakor da bi bilo licenciranje glavna in edina naloga tega zakona.

To pa ni res!

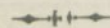
Glavna zahteva zakona je, da skrbje občine za zadostno rejo dobrih plemenjakov, če jih primanjkuje v dotični občini. Še le v drugi vrsti pride zahteva po licenciranju. Pri nas se pa zakon ravno narobe izvaja, kajti izvaja se le glede licenciranja bikov, dočim je vse drugo samo na papirju. Pri nas se zakon tako izvaja, kakor da bi bilo povsod dosti plemenjakov, tako da jih je treba le še strogo izbirati! To pa ni res!

Pri nas bikov povsod primanjkuje, po nekoč tako, da je strah. Pri zadnjem občnem zboru kmetijske podružnice novomeške je tožil mirnopedski župan, da imajo v občini čez tisoč krav, pa samo tri bika. In blizo tako izgleda reja tudi po drugih krajih. V takih razmerah je treba pač silne prizanesljivosti, če se ima zakon izvajati samo glede licenciranja, kakor se to sedaj godi. Drugače bo šla naša reja rakovo pot! V takih razmerah ne smemo na to gledati, ali je bik ene barve ali je pa lisast! Dokler

nimamo zadosti plemenjakov, se moramo zadovoljiti s tem, kar imamo sploh dobrega! Ne pomaga nič! Vsako strožje nastopanje licencijske komisije bi bilo v takih odnošajih na kvar domači živinoreji!

Pomisliti moramo, da so razmere po naprednih živinorejskih deželah in pri nas čisto različne in da je delo licencijske komisije tam in pri nas vse drugačno. Tam se lahko izbira in zametuje bika tudi po barvi, pri nas pa ne, in sicer toliko časa ne, dokler se reja bikov ne popolni in dokler se zakon glede reje potrebnih plemenjakov ne izvaja tako kakor je predpisano.

Zato pa opozarjamo naše komisije na to in jim polagamo na srca, da se ozirajo v polni meri na razmere naše živinoreje, kadar licencirajo plemenjake. —r—

Kako povzdignemo pridelek pese?

Pesa daje prav dobro krmo prasičem in molzni govedi, zato zasluži, da jo pridelujemo povsod po naših krajih in da skušamo njene pridelke povsod povzdigniti. Pesa se pri nas po malem prideluje. Vzrok tiči pač v tem, ker imamo kot mali posestniki premalo zemlje za razširjenje tega pridelka, pa tudi v tem, ker nam manjka gnoja in ker dobimo pri pesi v tistem letu samo po en pridelek z njive. Pri nas cenimo korenje in rep, ki se spravljata kot drugi letni pridelek z njive. Pri pesi pa tega ni mogoče.

Vzlic temu je pa pesa važna, ker nam daje dosti bogatejše pridelke kakor korenje in tudi dosti bolj varne kakor repa. Ti pridelki bi se dali pa še povzdigniti, ako bi se poprijeli takega pridelovanja kakor ga nahajamo po drugih deželah.

Pri pesi je glavna stvar seveda dobro gnojenje in prava sorta. Vendar je tudi veliko na tem, kako se pesa sicer prideluje in v tem pogledu se ne moremo strinjati s pridelovanjem kakor ga vidimo po naših krajih. Ako hočemo pridelek pese povzdigniti, je treba, da popolnimo dosedanje pridelovanje v treh ozirih.

Prvič je treba, da s peso kolobarimo. Pri nas imamo zeljnice in „pesnike“, kjer peso leto za letom sejemo oziroma sadimo. To pa ne velja! Naj so ti prostori še tako gnojni, nam pesa ne more dobro obroditi, ker je pesa sama seboj nestrpljiva. V tem pogledu je med zeljem in peso velik razloček. Za peso se mora prostor menjavati!

Drugič je treba, da peso sejemo, ker nam sejana pesa bolj raste in bolj obrodi kakor presajena. Tako učé izkušnje. Sejana pesa ima pa tudi to dobro stran, da nam daje pri zredčevanju, ki se po potrebi in dalje časa izvršuje, vse polno dobre klaje za prasiče, tako da se s tem prav dobro poplačajo večji stroški za seme.

Tretjič je treba, da se pesa seje v vrste in da so te vrste po poldrug čevlj narazen. Na ta način je vse obdelovanje, vse zredčevanje in okopovanje pese veliko uspešnejše in ceneje, pesa sama se pa v vrstah veliko bolje in enakomerneje debeli.

Ako bomo peso vrh tega dobro gnojili, potem lahko pričakujemo najbogatejših pridelkov, kajti zemlja in podnebje sta za peso po naših krajih prav ugodna. —r—

Občni zbor novomeške kmetijske podružnice.

Letošnji občni zbor novomeške kmetijske podružnice, ki se je vršil v pondeljek dne 4. marca t. l. v društvenih prostorih (v gostilni g. I. Jakše-ta), je bil prav dobro obiskan; udeležilo se ga je nad 60 članov. Najprvo vse navzoče presrečno pozdravi g. načelnik, V. Rohrman ter

poča poročilo o društvenem delovanju v pretečenem letu 1911. Iz njega povzamemo, da se je število članov v tem letu povzdignilo od 202 na 253; podružnični odbor je bil sestavljen iz sledečih udov, in sicer: iz mil. prošta dr. S. Elberta, ravnatelja V. Rohrmanna, župnika I. Porenta, vinarskega nadzornika B. Skalicky-ja, strok. učitelja R. Zdolška, pis. adjunkta A. Lapajnet, veleposestnika R. Smola ter posestnikov I. Jakšeta iz Novega mesta in I. Medveda iz Krke. Odbor je imel med letom 5 odborovih sej, v katerih so se reševale društvene zadeve. Društveno delovanje je obsegalo pospeševanje sledečih kmetijskih panog: 1.) Obdelovanje trtnice: V trtnici se je pridelalo 83.700 ključev in 7500 bilf. Pocepilo se je 35.350 ključev, za bilfalo 47.500. Članom se je oddalo 1400 bilf in prodalo 300 bilf. 2.) Pospeševanje vinarstva: Modre galice se je prodalo 200 met. centov in gumijevih vezij za 533 kron. 3.) Obdelovanje drevesnic: V društveni drevesnici se je pridelalo 1387 sadnih dreves; od teh se je oddalo brezplačno članom 720 jablan in prodalo 575 jablan. 4.) Pospeševanje travništva in poljedelstva: Nakupilo se je 154.400 kg umetnih gnojil (15 vagonov), ki so se članom oddala po lastni ceni.

Pospeševanje živinoreje in mlekarstva: Odborovi udje so sodelovali pri premovanju telet in poskusilo se je pridobiti pašnik na Gorjancih za rejo mlade živine.

Za to vsestransko uspešno delovanje se je izrekla g. načelniku zahvala občnega zbora.

Iz blagajniškega poročila povzamemo, da je imela kmetijska podružnica v pretečenem letu dohodkov 31.001 K 13 h, stroškov pa 28.449 K 50 h, tedaj prebitka 2551 K 63 h. Vse denarno premoženje je znašalo 5327 K 73 h. Blagajniško poročilo se je vzelo odobruje na znanje in se je blagajniku dal absolutorij. Za družega revizorja računov se je izvolil g. inž. Alb. Vedernjak.

Za tem so sledili razni predlogi za bodoči občni zbor glavne družbe. Omenjamo predloge, da bi se pri licenciranju bikov na Dolenjskem postopalo od začetka prizanesljivo ter da bi se licencijskim komisijam pritegnila tudi dva svetovalca iz vsake občine. Nadalje, da bi se revdiral vinarski zakon za Kranjsko z dne 11. sept. 1860. l. in prilagodil sedanjim razmeram zlasti glede čiščenja grmovja in gozdov v bližini vinogradov. Slednjič, da bi smeli poljski čuvaji, kadar so v službi, nositi tudi puško.

V smislu novo sprejetih društvenih pravil so se potem soglasno volili zaupniki novomeške kmetijske podružnice. Izvoljeni so bili za Novomesto: I. Košak in Fr. Kastelic iz Bršljina. Za Šmihel: J. Zurec iz Kandije in A. Avsec iz Gotnevasi. Za Stopiče: J. Brulec iz Dol. Težkevođe in J. Može iz Stopič h. št. 3. Za Podgrad: gg. župnik J. Česenj in J. Kulovic. Za Vavtovas: deželni poslanec J. Dular in J. Kulovic iz Vavtevasi. Za Št. Peter: F. Bojanec in Becele. Za Mirnopeč: župnik J. Zoré in župan Fr. Špendal. Za Belocerkev: Fr. Majzelj in Flor. Zorko iz Družinskevasi. Za Prečno: J. Rakoše in J. Vintar. Za Orehovico: Jernej Turk in J. Potočar. Za Brusnice: župnik Nemanič in J. Medle. Za Sotesko: župnik Volc in Ant. Klinec iz Gornjegajpolja, in za Toplice se pripusti odboru.

Slednjič je sledilo predavanje o zatiranju rjavega hrošča, ker je letos pri nas hroščevo leto. L.

Na željo podpisanih občinskih odbornikov objavljamo sledeče pismo brez vsacega komentara:

Velečastiti gospod

Anton Žlogar, odgovorni urednik „Dol. novic“

v Novem mestu

Glede na članek: „Pod svobodnim solncem“ z dne 25. februarja 1912, št. 4 pozivamo podpisani mestni odborniki slavno uredništvo, da le-to očitania, tikajoča se mestne uprave in mestnega gospodarstva, osobito pa očitania, da bi si bil novi župan izbral v odbor same kimavce, v prihodnji številki (6.) „Dol. novic“ prekliče, če ne, se bodo podpisani pridružili kazenskemu postopanju, ki se vrši že na ovadbo gosp. župana K. Rosmanna proti Vam in neznanemu piscu.

Zadostuje, ako pristavi slavno uredništvo temu dopisu, ki je ponatisniti na prvi strani št. 6. „Dolenjskih novic“, sledeče:

Glede na ta dopis obžaljuje uredništvo „Dol. novic“, da je izreklo v zgoraj navedenem članku po krivici navedene obdolžitve proti mestnim odbornikom.

Novo mesto dne 20. marca 1912.

Dr. Schegula m. p.	Vladimir Vojska m. p.	Mramor m. p.
D. Stefanović m. p.	Jos. Mogolič iun. m. p.	R. Tvrđy m. p.
Skale m. p.		Franc Kastelic m. p.
Ivan Koklič m. p.		Dr. Šerko m. p.
Ivan Ferlič m. p.		

Trgovina in obrt.

Previsoki železnični tarifi za otrobi in druga krmila.

Otrobi so v zadnjih letih v ceni silno poskočili. Prej jih je bilo dobiti po 12 K 100 kg in ceneje, danes pa stanejo na debelo po 16 K in več, tako da jih skoraj ni kupovati. Pa še pri tej visoki ceni jih zmanjkuje, tako da jih časih sploh ni dobiti. Ravno tako se pa dražijo tudi druga močna krmila. Vsako leto so skoraj za 1 K dražja pri 100 kg.

Vzrok tej draginji so mej drugim previsoki železnični tarifi. Resnica je, da se naši otrobi izvažajo ven na Nemško, ker je tamkaj voznina za polovico manjša kakor pri nas po avstrijskih železnicah. Kaka razlika je med tarifi za otrobi pri nas in na Nemškem, kažejo sledeče številke. Za 200 kilometrov vožnje po železnici — in take daljave pridejo pri tem blagu v poštev — stane voznina od 100 kg otrobov 1 K 22 h, na Nemškem pa samo 66 h in v tem razmerju so nastavljeni vsi tarifi, naj bo vožnja krajša ali pa daljša.

Sedaj imamo z ozirom na lansko pomanjkanje krme res da za polovico znižane tarife, ampak ti znižani tarifi se nič ne poznajo, ker pridejo le prekupcem na dobro. Zaradi teh znižanih tarifov plačujemo slej ko prej po 16 K za 100 kg otrobov! Ti znižani (?) tarifi imajo trajati pa tudi samo do konca marca.

Če hočemo pri nas kaj dobrega doseči s pokladanjem močnih krmil in živinorejo izboljšati, potem je treba, da se sedanji tarifi sploh znižajo na tisto stopnjo kakor na Nemškem.

Tudi pri turšici so železnični tarifi dosti previsoki, namreč skoraj za polovico višji kakor na Nemškem, tako da se danes taka krmila lažje izvažajo ven na Nemško, ker je tam prevoznja dosti ceneja kakor je pri nas v domači državi.

Cene deželnim pridelkom. V zadnjem času je poskočila cena ječmenu, pa ne samo pivovarskemu ampak tudi ječmenu, ki ga kupujemo za krmo. Pivovarnarji imajo ugoden položaj s svojim pivom, ne tako živinorejci, ki morajo ječmen za klajo prašičem drago kupovati. Ječmen za krmo stane v Ljubljani 18 K, na Dunaju 19 K 55 h. Cena turšice je letos tudi izredno visoka. Na Dunaju je poskočila od 18 K 80 h na 20 K. Tudi cena ovsa je visoka, pri nas 20 K, na Dunaju 21 K 80 h. Ovsu kaže pomagati pri nas z umetnimi gnojili, da bo bolje obrodil.

Prašičja kupčija postaja posebno za mlada praseta živahna in dobra. Cena se je zopet nekoliko dvignila. Smo pač tik spomadi, ko se začne povsod zelena klaja nabirati. Pitani prašiči se prodajajo po 1 K 12 do 1 K 14 h za 1 kg žive teže, pa tudi dražje. Pitani prašiči so močno poprodani. Z ozirom na lansko pomanjkanje krme je reja in kupčija s pitanimi prašiči menda sploh pri kraju.

: Kupujte velikonočne razglednice :
: : v korist „Slovenski Straži“. : :

Častiti belokranjski volilci Slov. Ljud. Stranke!

V četrtek, dne 14. t. m., ste dali celi deželi sijajen zgled strankarske zavednosti in discipline.

Z vso besnostjo se je vrgla propala liberalna stranka na Belo Krajino, hoteča si jo osvojiti za vsako ceno in z vsemi sredstvi.

Odbili ste, vrli belokranjski somišljeniki, ta naskok še z večjo večino nego pred štirimi leti — kljub temu, da je strankino vodstvo stavilo na Vašo strankarsko zavednost in disciplino to pot še večje zahteve nego pred štirimi leti.

Brezizgledni naval ljudskih sovražnikov se je zdrobil ob Vaši moški odločnosti in zreli sodbi.

S ponosom gleda na Vas vesoljna Slovenija, združena v taboru Vseslovenske Ljudske Stranke.

Osramočen in pobit pa je sovražnik, ki je širokoustno označeval naprej svojo „zmago“.

Čast in hvala Vam, vrli belokranjski somišljeniki!

Z Bogom za ljudstvo! — V Ljubljani, dne 16. marca 1912.
Za izvršilni odbor S. L. S.: Dr. Ivan Šusteršič, načelnik stranke.

„Pokošeno je!“

V št. 63. „Slovenskega Naroda“ novomeški dopisnik v članku „Si tacuisses“ najprvo temeljito dokaže, da nisem doktor filozofije. G. dopisnik, nujte se no podpisati, da bom vedel, kje je Vaš seminar za modroslovje; se precej vpišem kot redni slušatelj, in naučili me bode iz belega delati črno (seve ne klerikalcev), kakor znate Vi.

Dopisnik po „Narodovem“ popirju, „prisega in stavi, kár kdo hoče“, da imajo člani marijanske kongregacije nalog paziti na življenje nečlanov in celo na — profesorje, „kaj in kako učijo“ in celo na njih „nerodnosti“. Ampak, kako bodo gg. profesorji dopisniku kaj hvaležni, da jih tako „nerodno“ ščiti? Pa povejmo čisto po domače: G. dopisnik, to kar pišete Vi, je čisto prostašk in nizkoten poizkus ščuvati profesorje proti Marijini družbi. Capito? Dijaki torej po Vaše denuncirajo profesorje pri P. Pavlu, on pa menda spiše „plavo polo“ in pošlje „nerodnega“ profesorja v pokoj. Res, tega človeka se je bati! V isti sapi ga devljete v nič in slikate kot strašilo. Toda ne, on je v „najožji stiki“ s katehetom! Tu tiči zajec! Le pomirite se! Po mesece dni je minulo, da se nisva niti srečala, in če se vidiva, govoriva o pametnejših stvareh, kakor so pa Vaše „nerodnosti“ profesorjev, njih predmeti in način učenja. In če bi tudi katerikrat o tem govorila, bi bilo to pač nič v primeri z Vašim neosnovanim in podlim sumničanjem o P. Pavlu, dijakih in meni. Dopisnik trdi, da so kongreganisti moje „oči in ušesa“. Imam torej nad dvesto oči in ušes, vendar, kolikor je meni znano, vrnil jih bom Bogu na sodnji dan čisto nerabljeni. Dopisniku pa javno obljubim toliko cekinov, kolikor je črk v njegovem častitem imenu, ki naj mi ga blagohotno prijavi, ako mi imenuje tiste člane Mar. družbe, ki hodijo k meni „denuncirat“ profesorje, in seveda tudi to dokaže. Jaz bi jih namreč tudi rad poznal in sem pripravljen za to kaj žrtvovati.

V eni stvari me je pa spravil „Narodov“ dopisnik v silno zadrego. Pravi namreč: „Povejte nam koliko je dijakov nemarinarjev, ki dobivajo hrano v dijaški kuhinji. Le povejte, toda enkrat po pravici. Po tem merilu in po tej protekciji bomo merili protekcijo marinarjev v šoli. Toda, tega vi ne boste povedali, ali vsaj ne brez rezervacije.“ — Na častno besedo izjavim, da na vprašanje o številu kongreganistov v dijaški kuhinji nisem vedel niti približnega odgovora, ker se pri vsprejemu nisem nikdar na to oziral, ampak na njih potrebnost in vrednost v šoli. Urnih krač sem jo zato pobral k P. Pavlu, da mi pomore iz zadrege, ker ugoditi sem hotel čisto „po pravici“ „Narodovemu“ radovednežu. Mislil sem si, da bodo skoro gotovo vsi kongreganisti, ker stvar tako vznemirja člankarja v „Narodu“, a na svojo žalost sem našel samo 32 kongreganistov, ki so ob enem tudi v dijaški kuhinji, kaj čem, če drugih ne veseli! In protekcija! P. Pavel mi je dal na razpolago imenik kongreganistov, in šel sem štet najboljši red „prav dobro“ iz verouka za celo gimnazijo, ima pa ta red 34 dijakov kongreganistov in 28 nekongreganistov. Pametnemu zadostuje! Moje načelo je bilo in bo: dijak naj bo član Mar. družbe v želji izpolniti svoj značaj, ne pa s praznim upom uživati zato kake privilegije. Če pa kdo vstopi s tako nespametno željo, se sam kmalu prepriča, da ga je varala, in odleti. S tem pa tudi odpade potreba odgovarjati na umazano sumničanje, da kongreganisti zato bolje izdelujejo, ker „špeclajo“.

Prepričan sem, da ima vsak član Mar. družbe toliko ponosa, da bi v zobe pljunil „Narodovemu“ člankarju, če bi vedel, kaj mu podtika. In če bi bilo tudi res, da „špeclajo“, kako pa naj radi tega bolje izdelujejo? Ali je P. Pavel profesor? Ali morda pišem jaz vse rede in ne samo enega? Ali je ves prof. zbor za kongregacijo ali ne. Če je ves zbor zanjo, potem pa nadpolovična večina nekongreganistov, kojih mnogo je prav dobro izdelalo, jasno dokazuje, da se dijakom vkljub temu, da niso kongreganisti, glede klasifikacije ni ničesar bati, da o protekciji ne more biti niti govora. Če pa ni ves prof. zbor za kongregacijo, potem more dijak še manj upati na protekcijo. Kako je pa v resnici, „Narodov“ člankar vsak dobro vé. Sploh si pa s svojo umazano lažjo o „špeclanju le v sili pomaga, ker sem mu s številkami dokazal, da je zlobna laž, da so v kongregaciji sami duševni reveži. Vsekako pa je silno sumljiv ta strah pred „špeclanjem“. G. dopisnik, kaj pa če bi se morala Vaša trditev o „špeclanju“ poslati na Vašo adresu? Pravilo Mar. družbe, da naj kongreganist vestno izpolnjuje svoje dolžnosti, imenuje novomeški pedagog v „Narodu“ pesek v oči, mrtvo črko, ki za „otroka“ nima pomena, in meni, da je ta določba, „če se ne motim, tudi v disciplinarnem redu“. Nič se ne motite, gosp. dopisnik, ampak to celo dobro veste, in ne bodite tako nerodni! Stvar je pa tale: Ker je črka mrtva, kjerkoli je, ji je treba vdihniti duha in življenja, na kar so prišli „dobri poznavalci otroške duše“ že mnogo, mnogo stoletij prej, kot je začel genijalni novomeški pedagog študirati to dušo. In ravno verska načela dajo „mrtvi črki o dolžnosti“ pravega duha in resnično življenje. Zato tudi Mar. družba ni smela tega prezreti. Sicer pa govori člankar o tej stvari kot slepec o barvah. Zanj bi bila druga vzgoja primernejša. Pisati neresnice in obrekovanja bi se odvadil, če bi jih dobil za vsak tak članek n. pr. 25 po podplatih.

On ima nadalje tudi silno dobre oči. Kongreganiste vidi tavati okoli kot sence, z vdrtimi očmi in pogled v tla. V vest jim vidi, kako jih peče kaka „denuncijacija“; seveda, „tako nežna srca ne prenašajo z lahkoto“ takih pregreh. Saj res! Najbolje bi bilo, če bi dopisnik sam vzel te nesrečneže v svojo šolo in jih naučil, kako je treba take in podobne pregrehe prenašati z veseljem obrazom, kakor to dela on sam, ki z največjo ročnostjo požira kamele — pa mu ni nič! Po 22 ur na teden imam dijake pred seboj, pa teh groznih „telesnih in duševnih posledic P. Pavlove vzgoje“ še nisem opazil. O resničnem vzroku letošnje pobitosti pri dijakih, kolikor je je res bilo, so pa časopisi že dovolj pisali, je tudi dovolj znana, zato molčim.

Zdaj pa še ta „diskvalificirani“ učitelj P. Pavel. Prosil sem za informacijo tam, kjer se edino more o tej stvari izvedeti resnica, namreč pri vodstvu ljudske šole, in odgovor objavljam doslovno:

Vedno se pogreva stara laž, da je bil P. Pavel od šolske oblasti odstavljen od učiteljske službe na tukajšnji deški šoli. — Dejstvo pa je: „P. Pavel ni bil odstavljen od učiteljske službe ne od predsednika krajnega šolskega sveta, ne od slavnega krajnega in okrajnega šolskega sveta — da tudi ne od preslavnega deželnega šolskega sveta; ker nastavljanje in odstavljanje učiteljskih moči na tej šoli spada pod področje redovne oblasti. — Edino le potrjenje nasvetovanih moči je potrebno od deželnega šolskega sveta.“ Predstojništvo provincije s svojimi svetovalci je spoznalo vsled raznovrstnih neutemeljenih napadov v „Narodu“ in „Jutru“, — ker P. Pavla nikdar ni učiteljska služba veselila, — ker je bil po preobilnem delu oviran posvetiti se Marijanski kongregaciji, katero vodi s pismenim dovoljenjem deželnega šolskega sveta z dne 29. oktobra 1909, št. 6093 in prečastitega knezoškofijskega ordinarijata z dne 17. sept. 1909 — za primernejše, da celo neobhodno potrebno — vsled važnosti kongregacije, ga popolnoma oprostiti šole.

K temu bi pristavil samo to-le:

P. Pavel ima od deželnega šol. sveta in knezoškof. ordinarijata pismeno dovoljenje voditi Marijino družbo, je vesten redovnik in moč brezmadežnega življenja, ki žrtvuje svoje moči mladini. Ali bo torej slavní deželni šolski svet še dalje trpel, da neka klika, ki bi radi osebnega sovraštva do P. Pavla istega rada spravila iz Novega mesta, še dalje tako kruto žalila njega in mladino?

Koncem članka mi daje dopisnik še dobrohotnih nasvetov: Naj v prihodnje opuščam take članke (o sancta simplicitas!), ki omajajo vero v mojo objektivnost in razgalijo mojo stiko s P. Pavlom. Če mož dvomi o moji objektivnosti, me prav veseli, ker je to dokaz moje objektivnosti. P. Pavla imam pa prav rad in ga kot požrtvovalnega sodelovalca spoštujem. Bog ga ohrani!

Dopisnik se boji, da bi obisk gimnazije utegnil trpeti vsled mojih člankov, kar bo v škodo mestu in zavodu. Recimo raje takole: Če bi stariši vedeli, da imajo ljudje, kot je „Narodov“ člankar, kak vpliv na vzgojo mladine, potem bi se res praskali za ušesi, in dvomim, ali bi hoteli v tem slučaju pošiljati svojo deco v mesto, ker volkulji se ne daje dojeti jagnet. In to bi znalo škodovati mestu in gimnaziji.

Dr. Ciril Ažman.

Politični pregled.

Državni zbor počasi nadaljuje razpravo o draginji, novi brambeni predlogi in v odseku o proračunu. Radi ogrske krize vlada velika nejasnost tudi v našem parlamentu.

Danes je dospel na Dunaj nemški cesar na obisk našega cesarja. Odpelje se v Benetke na obisk laškega kralja in med vožnjo se potem na Brioni sestane z našim prestolonaslednikom, odkoder se odpelje na Krk.

Atentat na laškega kralja je izvršil zidar Dalba, ko se je kralj s kraljico peljal k obsmrtnici svojega tudi ustreljenega očeta Humberta. Anarhist kralja k sreči ni zadel, pač pa načelnika njegove telesne straže, majorja Langa, ki pa bojda ozdravi. O anarhistu poročajo, da se je v ječi hotel umoriti.

V laško-turški vojski so bili Italijani zopet tepeni pri Bengaziju. Hočejo se pa zmaščevati na morju, ko brodovje plove proti Dardanelom in Carigradu.

Na Angleškem in Nemškem so velike rudarske stavke, kar povzročuje že veliko bede.

Zabavi in pouku.

„Njega ni ...“

Vesela žaloigra v dveh dejanjih.

II. Na kapitolu.

Ti slavni kapitol! Gledal si že nebroj žalostnih dni, pretakal si bridke solze nad marsikatero nesrečo, ki te je zadela, a dan velike spokornice Marjete Kortonske tega leta ostane neizbrisen v tvoji zgodovini. Avguri že dolgo časa sem niso prorokovali nič dobrega. Od zapada in severa prikazovala so se razna znamenja na nebu in na zemlji, ki so naznanjala veliko nesrečo. Nekaj dni prej so prihajali razni senatorji in poglavarji ljudstva v šotor velikega žreca. A ko jim je ta naznanil, da vsa znamenja kažejo na veliko nesrečo, ki ima priti čez vse mesto in tudi nad kapitol, je dalo oblastvo odpreti knjige stare Sibile. Knjige so sicer pokazale, kako bi se dala potolažiti jeza razjarjenih nebeščanov, a vse zaman, velika nesreča zadela je mesto, prišla je tudi na kapitol. „Kje je zločinec“, je kričala množica v sprevodu, ki se je vil iz hiše Gutenbergove sem na visoki kapitol.

„Križajte ga, križajte ga!“ tako so zopet drugi vpili vmes a poglavar se ni ozrl ne na desno ne na levo, imel je le en cilj pred svojimi očmi. „Se predno ura bo devet, v ječi hudodelec mora mi sedet.“

Srečno je dospel sprevod na kapitol. Takoj je obsula vsa množica palačo očetovo in zastavila vsa vrata in zastražila vsa okna, da ne bi ušel zločinec. V palačo pa se je podal sindik s senatorjem in kvestorjem.

Bilo je okolu 6. ure zvečer. Vestalke so pridno nalagale na večni ogenj in pripravljale, kar je neobhodno potrebno za ohranjenje človeškega organizma. Ena izmed njih prišla je pravkar iz vrta k hišnim penatom, kar se prikažejo za njenim hrbtom senator, sindik in kvestor.

„Kje imate zločince“, zakliče strogo ob tej pozni uri sindik nad ubogima vestalkama. A vse preplašeni zreta vestalki na ta pozni nenavadni poset, zlasti ko ni doma njih variha in gospodarja; ne vesta pa odgovora, ker o kakem zločincu pri svojih penatih nimata nikakega pojma.

„Kje je zločinec“, zakričita tudi senator in kvestor, a ko zopet nobenega odgovora, začne trojica sama stikati za hudodelcem.

„Ga že imamo!“ zakliče ves vesel naš strogi sindik in-resk! raztrgan je ovitek, kamor je zločince zakril dobrotni oče, da ne bi prišel v neprave roke.

A glej, zločinec izpremenil se je popolnoma v nedolžen rokopis iz Jutrove dežele, kakor kaže poštni pečat in datum — tri dni pozneje nego je beli dan zagledal oni članek, ki tako omamlja poglavarje ljudstva, da pridejo k zavesti šele četrty dan.

„Mogoče pa se je zločinec zatekel v svoji lakoti tja v jedilno shrambo?“ — zakliče modri senator, a „njega ni in ni ...“,

le grdo umazano perilo čaka pridnih rok, da ga ob svoji uri očistijo vseh madežev in mu dajo nazaj dostojno, napredne družbe vredno obliko. Kvestor pa se poželjivo ozira po shrambi, li ne zagleda mu oko kaj takega, kar bi bilo dobro za želodec ali grlo; pa tudi o tem nič, le par prav praznih steklenic in polic.

„Hoj, vi vestalka, se li ne skriva naš zločinec tu v vaši tógi!“ zakliče strogi sindik, a tudi tu nič družega nego prazen žep in rutica.

„Kaj pa tu notri v sosedni sobi?“ vpraša senator in hajdi gonja za zločincem tudi po teh mirnih penatih, ki so samo trikrat na dan odprti, ko tirja truplo, da se mu da, kar mu koristi v ohranjenju. A tudi tu nič, nič, in zopet velik nič.

„Gospodje moji, utrujeni ste že od dolgega a brezuspešnega iskanja; kaj ko bi račili položiti malo kosti svojega rojstva le sem na stole, da se nekoliko oddahnete in odpočijete,“ — se končno ojunaci starejša vestalka, „saj varih naš in gospodar bo kmalu tu.“

„Saj res ne bo to napačno,“ meni modri senator, „le liter vina bi bilo dobro na mizi, da nam to težko delo lože pojde izpod rok in tem hitreje najdemo zločince. Povabljen sem za danes na odhodnico mojega prijatelja žolnirja, a starešinstvo me je poslalo ob tako neprilicnem času sem, da naj stičem po zločincu, ki je prinesel mestu toliko gorja. Tristo mačkinih solz, to ni prijetno, da se moram tukaj pokoriti.“

„Prav rada bi Vam dala vina, če bi le imela dovoljenje starešinstva. Pa ko se vrne gospodar, on Vam v svoji gostoljubnosti prav rad postreže, le počakajte malo,“ de mu zopet vestalka, „saj vi gospod ste, kakor se mi zdi, njegov rojak.“

„Da, častna varhinja državnega ognjišča,“ ji odgovori senator, „in mislim, da z gospodom sva prav dobro znana, če ne celo v sorodu.“

Med tem odšel je bil že drugi kvestor tja pred gospodarjeva vrata v prvo veliko nadstropje, da ne bi tihoma priplazil se kak kompanjon zločince, ki dal bi zlato mu prostost; in ždel je kvestor kakor ptičar-pes na lovu.

Ko se gospodje nekoliko odpočinejo od svojega prenapornega dela, se poda vsa četa v zgornje prostore ob asistenci prvega žreca. A kaj tu gori je storiti? Gospodarja ni doma, vrata so zaprta, telesa umrlih jih pa do sedaj še niso taka, da bi zamogla pri zaprtih durih in oknih v sobo. E kaj, ključavničar s svojo rešto ključev stori naj svojo sveto dolžnost. Pa to ne gre, saj pri zaprtih vratih in oknih zločinec itak ne more venkaj, zato pa so z velikimi pečati vrata zapečatili.

Da pa se gospodar ne bi pregrešil kaj zoper kake paragrafe, zato postavijo pred vrata stražo, sami pa hajd odrinejo jo hitro vun na prosto, ker tu duši jih zrak in prazen želodec tirja svojo pravico. Zunaj pa je željno pričakovala množica, da ji pripehejo zločince zvezanega in ga odvedejo tja na morišče. A ko o njem ni duha niti sluha, se žalostno vse ljudstvo razide prepevaje:

„Njega ni, oj njega ni, oj njega pa nikoder ni.“

Komaj pa utihne to hrumenje ljudstva, že se vrne hišni oče domov od važnih posvetov pri bivšem konzulu. Kako se čudi, ko zazna, kaj se je zgodilo v njegovi nenavzočnosti. Še bolj se pa čudi, ko mu naznanijo, da danes spati bode moral zunaj pod milim nebom, ker vrata v stanovanje so zastražena in zapečatena, da nihče ne more notri niti vunkaj. In kaj sedaj storiti? V mrzli noči prenočevati pod milim nebom, ne gre. Res luna je prijazno gledala na zemljo, a ona z zvezdami vred ne daje toliko toplote celo noč kot solnce tekom par minut. Toda mogoče je pa sindik bolj usmišljenega srca kot svet ga popisuje. Zato pa pismo pošlje svečenik k njemu in sindik takoj pride.

Bilo je okolu devete ure.

Straža pred vrati je hodila gor in dol, v palači pa je že vladal nočni mir. Tedaj se prikažeta sindik in gospodar. Dostojno raztrga sindik pečate, s katerimi so bila vrata zapečatena, gospodar pa hitro odpre vrata in prične se zopet strogo, natančno iskanje po zločincu. A njega ni in ni ... ne v mizi, ne pod posteljo, ne v omari, nikjer in prav nikjer ... Zadnji up sindikov, da najde grozovitega zločince, šel je po vodi, ura je devet, zločince pa nikjer na svet. Zagagale so goske in rešen bil je kapitol.

In žalostno je zrla bleda luna na še žalostnejšega sindika, ko je zapuščal veliko palačo na kapitolu. Slovo od dragega prijatelja in brezuspešno iskanje zločince, to je popolnoma potrl vestnega poslanca poglavarjev ljudstva.

Takoj za tem pa so se zaprla velikanska vrata palače na kapitolu, žreci so šli v svoje šotore, vestalke pa so želele pri večnem ognju in zavladal je mir, oni tihi nočni mir, ki tako blagodejno vpliva na človeška srca.

Epilog.

Naslednje jutro pa je izšel sledeči ferman novomeškega župana: (Naslov na ovitku.)

Gospod odgovorni urednik „Dolenjskih Novic“

Anton Žlogar,
rimsko katoliški duhovnik

v Novem mestu.

Naslov znotraj:

Odgovornemu uredniku „Dol. Novic“

v Novem mestu.

Ne čudil bi se uredniku posvetnega stanu, ako sprejme vedoma neresnične trditve v svoj list, čudim se, gabi se mi in zgražam se, da je sprejel tako hinavsko lažljivo poročilo v svoj list rim.-kat. duhovnik.

Kdo naj danes pri nas na Kranjskem kaj poštenega dela, ako so že duhovniki taki, da podpirajo vedoma neresnične in hinavske dopise.

Ako Vam ni ta moj slučaj greh (po kršč.-kat. veri), ako tudi ne velik greh, vendar vsaj lepo ni in tudi ne po Kristusovi veri svojemu bližnjemu radi političnega nasprotstva krasti čast, poštenje in ga sumničiti ter smešiti.

V drugih krajih časnikarske urednike, kateri delajo komu vedoma krivico v svojih listih, kurirajo na ta način, da jih na javni ulici pretepejo s pasjim bičem kakor grizavega ščeneta.

Glejte, da se Vam tudi kaj sličnega ne bode pripetilo, ker vsak ni zato, kakor jaz, da si bodem poiskal zadoščenja pravnim — avstrijskim — potom proti rimsko-kat. duhovniku. Na zdar!

Novo mesto 26./II. 1912.

Rosmann m. p.

Prvi slovenski oratorij.

Dne 13., 14., 17. in 21. marca l. 1912 ostanejo z zlatimi črkami zapisani v zgodovini slovenske glasbe. Izvajal se je v največji ljubljanski dvorani „Union“ oratorij „Vnebovzetje B. M. D.“ Ker je njegov skladatelj v. č. p. Hugolin Sattner naš ožji rojak, ker je mnogo let preživel v našem mestu, naj „Novice“ podajo tem povodom iz njegovega življenja nekoliko črtic, ki osvetljujejo razmere, kakršne so vladale pred polstoletjem v našem dolenskem središču.

I.

P. Hugolin se je rodil 29. nov. 1851 v Kandiji pri Novem mestu. Oče njegov je bil Nemec, rojen v Tullnu na Spodnjem Avstrijskem; služil je kot poštar v Knittelfeldu, v Celju in slednjič v Novem mestu. Igral je klavir in vijolino ter večkrat sodeloval pri orkestralnih mašah na koru. Mati je bila Slovenka. Kot prvorojenec je bil Franc ljubljeneц svojih staršev, ki so mnogo žrtvovali za njegovo izobrazbo. Že kot ljudski solar je peval na koru, seveda na posluh; v prvi gimnazijalki pa se je vpisal v pevsko šolo. Dasi jo je obiskaval celo leto, vendar ni mogel umeti pevske teorije, ker je manjkalo nazornega nauka; šele ko je prišel do klavirja, mu je takoj postalo jasno. V drugi šoli je naprosil očeta, da bi smel iti k vijolinskemu poduku, kamor so hodili tudi njegovi sošolci. Oče mu pa reče: „France, ti se boš učil klavir“; in tako se je zgodilo. Takrat je deloval na novomeški gimnaziji P. Inocencij Gnidovec; učil je matematiko, fiziko, petje, klavir in vijolino. V njegovo šolo je tedaj hodil mladi gimnazijalec tri leta in lepo napredoval pod strokovnim vodstvom svojega profesorja. Oče mu je kupil star klavir za 60 goldinarjev, ki je bil še v dobrem stanu; in mladi pijanist se je na njem pridno vežbal. Klavir je še v rabi; ima ga v Ljubljani g. nadrevident Jos. Gomilšek.

V tretji šoli je prijel Franc tudi za gosli in v kratkem času dohitel svoje tovariše. Leta 1865 je imel njegov razred majniški izlet v Mirnopeč, in takrat je prvokrat sedel k orglam in igral pri sv. maši. — Do pete šole je pel alt, od pete naprej prvi in drugi tenor. Tisti čas se je v Novem mestu zelo lepo gojila glasba, ker P. Inocencij je bil glasbenik z dušo in telom. Vsak večer ob šestih so bile v veliki gimnazijski dvorani vaje, tri dni za petje in tri za orkester. Vsakó jutro je pel pri šolski maši moški zbor slovenske cerkvene pesmi, ob nedeljah je nastopil mešani zbor. Na velike praznike je bila orkestralna maša, pri kateri so peli in godli gimnazijci, poleg njih nekateri odlični meščani in člani mestne godbe. Pri altarju je bila bogata azistenca, in šest svetilcev-osmošolcev je promeniralo pri pojedinih delih sv. maše po cerkvi v zakristijo in nazaj. Bila je v resnici služba božja, kateri je prisostvovala novomeška elita in ki je še danes nekdanjim

novomeškim dijakom v živem spominu. Seveda je bila takratna glasbena struja necerkvena (Diabelli, Schiedermayer), a okrog l. 1866 so prišle že boljše stvari na vrsto, kajti že so se prikazala prva znamenja cerkvenoglasbene reforme, in P. Inocencij jim ni bil ptuj. Koral se je peval samo veliki teden, pa kako! O pomenu in lepoti njegovi takrat še nič ni bilo znano. Pač pa so dijaki izvajali na veliki petek „Sedem besed Kristovih na križu“ od Haydna.

(Dalje sledi.)

Tihotapci.

Povest. — Spisal Ognjeslav.

(Dalje.)

IV.

Mirno so tekli dnevi Antonu in Katarini po teh hudih dogodkih. Mož je delal pridno, da, še bolj neumorno kot kedaj, a ostal je zamišljen in otožen.

Zeni se sprva to ni zdelo nič čudnega, moževa potrnost se ji je videla kot naravna posledica kesanja po prejšnem nerednem življenju, pa ni minilo dolgo časa, pa se začno za Katarino nove skrbi.

Mož sicer ni pohajal nič več v gostilno, sem in tje je šel za večera še pogledat k Potokarju, a vrnil se je v kratkem in vsikdar prinesel Katarini četrtnko vina na dom.

Ljubeznjiv je bil z ženo, še bolj s sinčkom, cele nedeljske popoldneve ga je prepestoval, pri tem pa molčal in zamišljeno zrl v daljavo.

Tako prisede nekega večera Katarina k njemu in mu položivši roko na ramo vpraša skrbnim glasom:

„Anton! ti imaš skrivnosti na svojem srcu, ki ti moré dušo. Zakaj mi ne zaupaš, če te kaj boli. Težko mi je, ko te vidim tako zamišljeno otožnega, in čudne slutnje tudi meni napolnujejo srce. Bojim se prihodnosti. Res ne hodiš v gostilno, pa zakaj marsikateri večer delaš pozno v noč, in prespiš v delavnici. To ne more biti vse v redu.“

„Nič mi ni, ljuba žena! Ničesar se nimaš bati. Premišlujem pa vedno, koliko časa bode potreba, da si prihranim potrebno svoto, da odideva v — Ameriko. Veš to me skrbi, nič drugega ne.“

Pa Anton ni govoril resnice.

Čedalje bolj se je kesal, da je pristopil k tihotapski družbi. Res je bil tako rekoč primoran, a če bi bil imel tedaj le nekoliko močate trdne volje, bi mu tega ne bilo potreba. In ta nesrečna prisega!

Že je bil štirikrat v hribih, pomagal prenašati težke tovore blaga, dobil vsikdar precejšnji delež, a zadnji teden se je veliko spreobrnilo.

Prejšni priletni vodja finančne straže je bil prestavljen v drugo postojanko, nameščen pa bil mlad, oprezen in za svoj poklic zelo vnet vodja Miranovič.

Po celi okolici se je pričelo govoriti o drznosti tihotapcev, marljivo so stražniki zasledovali prekanjence, a brez uspeha.

In ni prešlo veliko dni po tem večeru, ko se je tihotapski družbi pričelo slabo goditi pri njih ponočnih pohodih.

Za mrklm deževnim dnevom je nastopila temna neprijazna noč. Že rano zjutraj je dobil Anton po Peharčku poziv na ponočni pohod. Ves zamišljen je delal Anton celi dan, molčal pri kosilu in neprijazno odgovarjal skrbnim ženinim vprašanjem. Po večerji pa pove ženi, da ga je naprosil trgovec Pikolini, naj mu pride v skladišče popraviti velik sod, obroč mu je počil, in to lahko stori pri luči, da po dnevi ne bode imel zamude pri delu. Pridem morda nekoliko pozneje, kar mirno se vlezi k počitku, ostanem kar v delavnici.

„I saj nisi sodar, da boš sode nabijal.“

„No, par obročev pa že znam pritrditi.“

Ni ni pomagala ženina prošnja, odšel je po večerji k Pikoliniju.

Po ovinkih gre v Peharčkovo koč. Že je bilo zbranih nekaj mož v podzemski kleti, s krinkami ali počrnenih obrazov, s puškami na ramah in močnimi okovanimi palicami v rokah. Tudi Anton dobi krinko, puško in gorjačo. Preobuje se v težko okovane gorske čevlje, in po zavžitku nekoliko slanine in močne slivovice, se odpravi cela družba po skrivnem hodniku na pot. Ko izidejo v slepi dolini iz hodnika, veli tiho Peharček:

„Možje, zvedel sem od naših prijateljev, da je nocoj Miranovič z vsem svojim moštvom v hribih. Pazimo na vsak korak, opreznosti je nocoj potreba trojne. Ne besedice ne ziniti, in pazite, da komu ne spodrsne. Velik ovink nam je narediti. Lužar ti nas vodi, ti si v teh hribih kot doma. Hajdimo!“

Minilo je že nekaj ur, ko se bliža nema vrsta črnih tihotapcev k mejnemu prelazu. Mesto čez dosti obhojeno pot jo zavijejo predrzni možje po navpičnih skalah, deloma plezaje, a vedno prisluškajoč, če ni v bližini morda kakšen stražnik.

(Dalje sledi.)

Dopisi.

Iz Šent Jerneja. Pri nas smo še ravno tako god sv. Jožefa praznovali, kakor druga leta. Ker je bil pa lep dan popoldne, je naš neutrudeni kapelnik in organist g. Jakob Čadež peljal svoje godbenike na prosto, da so se tudi zunaj vadili in igrali take komade, katere bodo o Veliki noči pri procesiji izvajali. Poprejšnjo nedeljo so šli proti Drami, zadnjo nedeljo je bil dež, in danes na sv. Jožefa dan so jo pa moško korakali skozi Šent Jernej in po stranski cesti proti Tolstemu Vrhu, svirajoč tje in nazaj. — Vrla mladina napreduje.

Iz Bele Krajine. Po volivni bitki se ozrimo na razne pojave in uspehe. Tako vroča še ni bila nobena volitev v naši deželici. Vzrokov je več. Ob splošnih volitvah so stranke zaposlene v mnogih krajih, a zdaj so se vrgle na en sam volivni okraj. S. L. S. si je bila v svesti svoje zmage; mogoče da je v tej zavesti nekoliko predaleč šla neupoštevajoč posebnih okoliščin in želja našega ljudstva. Morda je uprav ta taktična hiba povzročila tak besen nastop liberalne stranke, katera je že pri zadnji volitvi l. 1908 vse poskusila, da bi podrla tedanjega kandidata Frana pl. Šukljeta, ki je bil po svojem delovanju v povzdigo Belokrajine pač znan skoro vsakemu volivcu. Nasprotniki so mislili, zdaj se nam bo lažje posrečilo, če operiramo z domačinom proti ptujcu, katerega ljudstvo ne pozna. Omeniti je treba tudi dejstvo, da naše ljudstvo — vsled prejšnje zapuščenosti — ni še toliko izobraženo in vtrjeno, da bi se kar uklonilo na besedo voditeljev. Manjka mu še po mnogih občinah naše organizacije, ker je število delavnih rodoljubov premajhno. Zadnja volitev kaže, kje je še treba poseči vmes. — Tako je bilo vse napeto. Glavna agitacija se je vršila v nedeljo pred volitvijo. Avtomobili so švigali po Belokranjskem, kar jim je omogočila S. L. S., ki je v zadnjih letih popravila prej zanemarjene ceste. Liberalna stranka je mobilizirala doma vse kar leze in gre, a to jej je bilo še premalo; poklicala je iz Ljubljane voditelje od generalnega štaba. V gradu na Krupi, sedanjem sedežu kandidata Mazzelle-ta, je bilo v noči na nedeljo kaj živahno. Kakor nekdaž vitezi, ko so se pripravljali na križarske vojske, tako so se v tej osodepolni noči delali načrti, kako bi se Bela Krajina vkovala v liberalne verige, ki nosijo napis „napredek in svoboda“. Novo luč naj bi prižgali v temo zagrnjenim Belokranjcem „prosvetljeni“ Ljubljancani, ki so memogrede v Novem mestu privzeli „Svobodno Misel“, katera hoče zanaprej osrečevati tudi nazadnjaške Dolenjce. Sam podžupan ljubljanski dr. Triller je počastil svojega bivšega klijenta, manjkati ni smel ljubljanski poslanec dr. Ravnihar, da osreči Belokranjce z razporoko; tem pristnim kmetom so se pridružili „neodvisni kmetje“ Pucelj, Rus; potem pa oni kmetje, ki pridno orjejo po liberalnih listih proti koristim marljivega oratarja... Se celo skrbni „obrtniki“ iz Ljubljane so prišli daleč doli, da vzbudijo večje zanimanje za belokranjsko obrt. Vse uloge so razdeljene, osebe in kraji določeni... nedelja napoči in prične se divji lov na glasove. Še kmalo ni imela Belokrajina toliko shodov, kakor to nedeljo. Liberalni so bili le „shodiči“, ker se jih ljudstvo ni vdeleževalo; bili so zraven le znani razgrajaci in popijači... Govorniki so pa udrihali po S. L. S. kar so le mogli, niti lasu niso na njej našli zdravega. Laž, obrekovanje, natolcevanje... o deželnem gospodarstvu, vse že tolikrat premlate fraze... so se prodajale kot čisto zlato. Temu nasproti pa je postavila tudi S. L. S. svoje najboljše moči. Posegel je v borbo sam njen načelnik, dež. glavar dr. Šusteršič ter na podlagi uradnih podatkov in števil ovrgetel grde klevete liberalnih agitatorjev. Najboljši utis na naše ljudi je napravil obisk dveh štajerskih in drugih naših poslancev, ki so s poljudno besedo naše može še bolj priklenili na S. L. S. Velika večina že pozna, da se le po načelih te stranke dela za resnični napredek. Razvidi tudi, da liberalci le govoré, a storé — nič, kar so dokazali vsa desetletja.

Zadnje volitve so dokazale, da je jedro Bele Krajine še zdravo. Naši posestniki so mirno korakali za zastavo S. L. S. O pravem času so se spoznali, da bi bil črn madež, ko bi oni edini na Slovenskem izneverili se našemu praporu. Kdo bi rad zasejal hujiko med pšenico? Ni toliko domačin, nego priseljenec... Opažuje se, da „amerikanizem“ kvarno upliva na belokranjski značaj, ti kaj radi potegnajo z nasprotniki. Liberalno uradništvo, ki pa, spadajoč v mestno kurijo, sploh nič ni imelo govoriti v naši kmečki kuriji, je bilo z malimi izjemami vse na nogah za liberalce. Zaostalo za njim ni učiteljstvo, ki žal nima zmisla za našega kmeta. — Maščevali bi se radi nad svojimi sosedi oni župani, ki so pri zadnjih volitvah propadli... Nasprotni so nam Koče-

varji, ki se od svoje deželice zmira bolj zajedajo v belokranjsko meso. Vlasi so kakor vselej skupno glasovali za liberalce.

Dejstvo je da verni kmet hrabro drži v svoji žuljavi roki slovensko zastavo s katoliškim geslom: za vero, dom, cesarja. Njega spletke, hinavščina, zvižaja, pijača... niso zapredle v liberalne zanjke. To vam potrjuje tudi celotni pregled oddanih glasov.

Izid volitev na posameznih voliščih.

	Dermastia	Mazelle
Adlešiči	67	91
Stari trg	94	95
Dobljici	60	59
Telčji Vrh	55	99
Loka	46	50
Dragatuš	48	60
Sinji Vrh	18	53
Tanča Gora	50	25
Tribuče	49	36
Vinica	184	48
Kot	88	63
		Müller 2
Božjakovo	89	16
Drašiči	67	10
Gradac	23	53
Črešnjevec	40	21
		Mihelčič 3
Lokvica	39	9
		Mihelčič 42
Podzemelj	38	145
Radovica	85	17
Semič	128	105
Suhor	81	58
		Mihelčič 8
		1344 1113
		Mihelčič 53, Müller 2

Ako prištejemo še Mihelčičeve glasove 53, je dobila S. L. S. vkup 1397.

Upamo, da je to bila zadnja volitev, pri kateri se nam je bilo treba toliko boriti z liberalci. Izučila nas je ta volitev, da se ne gre za osebe, ampak za strankina načela. Zato se nadejamo, da se vsaj polovica zapejanih Mazelletovcev vrne med svoje brate, somišljenike S. L. S.

Iz Adlešič, 18. marca. Volilna borba za deželnozborski mandat v Beli Krajini je bila letos izredno huda, kakor še nikdar. Liberalci so si hoteli ta mandat pridobiti, naj stane, kar hoče. In res so jih precej premotili, kakor kaže izid, vsaj pa tudi volilci niso imeli mira pred njimi še celo po noči. V naši občini je bil izid volitve tale: Dermastia 67, Mazzele 91 glasov. Po teh številkah bi lahko kdo mislil, da je v naši občini pretežna večina na liberalni strani. Toda ravno narobe je res. Z našo občino voli namreč tudi sosednja občina Griblje v Podzemeljski fari. — Prišlo jih je k nam k volitvi 57 volilcev. Od teh sta oddala 2 prazni glasovnici, menda 3 za Dermastio, a 52 za liberalno stranko. V naši občini pa imamo tudi pravoslavno vas Bojance, ki voli vselej liberalno. Letos jih je volilo 22, od teh 21 liberalno, a le 1 ne. Če seštejemo vse te glasove, ostane za liberalce naše občine samo 18 glasov, kar je res prav malo in prav častno za našo faro, a nasprotno pa je glasovalo za Dermastio čez 60 volilcev, a ti pa so tako stanovitni in neomahljivi, kakor se je pokazalo še pri vseh zadnjih volitvah, da jih ne omajejo prav nobeni poizkusi liberalnih agitatorjev. Pri teh je vse prigovarjanje zastoj. Takim možem vsa čast! V drugi naši občini Tribuče pa je volilo Dermastio 49, Mazzeleta 36 volilcev. V tej občini pa niso tako zanesljivi in stanovitni in se je dalo letos nekaj volilcev premotiti za liberalno stranko. Pa vsaj tudi ni čudno, ko niso imeli miru pred lib. agitatorji. Eden izmed njih je celo rekel, da bo imel smrtni greh, kdor ne bo volil Mazzeleta. Tako podlo so agitirali.

Suhor. Res so bile sitne borbe pred volitvami kakor dozdaj še ne. Bili smo v skrbi, da bo zmaga liberalna, pa hvala Bogu, ni se jim posrečilo. Liberalna stranka je trošila in davala za pijačo na vse strani; še tukaj na Suhoru so si pridobili nekaj glasov s par glaži vina, žal imamo nekaj takih ljudi, da za en požirek vina dā svojo glasovnico podpisati nasprotniku. Vlasi so držali vkup, nekaj naših je potegnilo z njimi. Konečni uspeh pri nas: Dermastia 81, Mazelle 58 in Mihelčič 8 glasov.

Suhor. Ko je 10. marca v nedeljo pred volitvijo gosp. dr. Zajc, deželni odbornik razlagal delovanje S. L. S. in delovanje

nasprotnikov, je ljudstvo z veseljem poslušalo o delovanju naših vrlih poslancev in obljubljalo zaupanje do istih tudi v prihodnje. Vse je mirno poslušalo in odobravalo govornikove besede, le ena sama liberalna gnjida se je hotela potegniti za liberalce; ko ga je pa g. govornik prav pošteno zavrnil, bil je tih. Omeniti moramo, da ta dolgojezičnež niti pojma nima o političnem delovanju naših mož, a on se je le hotel prikupiti bivšemu liberalnemu županu, s katerim sta si v nekem sorodstvu, pa „revež“ zmotil se je.

Od pamtiveka pa do danes menda ni bilo tako hude volilne borbe od strani liberalcev kakor letos. Vsak kdor le količkaj diši po umazanem liberalizmu je imel denar na razpolago, da je plačeval za pijačo po gostilnah; usiljevali so svoj list „Belokranjec“ ter lagali in ogovarjali s tako ostudnimi psovkami, da vsakemu poštenemu človeku kar gabi. Kar pa je počenjal bivši odstavljani župan Tomc, to je presegalo vse meje. Prehobil je vse vasi, obljubil ljudem take stvari, da je vsakemu pametnemu človeku dobro znano, da bi jih kočevski Mazelle nikol izvršiti ne mogel.

Ta mož se namreč hoče maščevati, ker je odstavljen od županovanja, pa povemo mu, da županske stolice ne bo zasedel nikoli več. Vsa ona pooblastila, ki jih je zbral od nevesčih volilcev bojo bob v steno.

Mi mu svetujemo, da naj molči o naši delavni S. L. S. sicer bo obžaloval svojo osodo. Čemu ni uradoval, kakor drugi župani delajo. Zdaj se dosti briga za liberalce, toda kamor pride, tam ima smolo. Hotel je pred sodišče postaviti celo našega vrlega gerenta, toda tudi to se mu je ponesrečilo; s svojimi mladimi liberalci hoče vse uničiti, kar diši po S. L. S. Narboje bo za njega, da utihne in pripravi kar dolguje občini, ker prihodnjič hočemo obelodaniti marsikaj novosti od njega, kar mu seve ne bo zelo ugajalo.

Volitve so prava poskušnja za ljudstvo, značaji se razode-nejo tako smo mislili za marsikatero, da so v resnici možje za našo stranko, a uresničile so se evangelijske besede: „Po njih delih jih boste spoznali.“

Ljubljana. Važno za izseljence. V zadnjem času se zopet pojavljajo izseljenci, ki gredo kar trumoma v Ameriko in sicer največ v Clevelandске tovarne. Ne zmenijo se veliko za svarilo, da so letos volitve in da se je bati velikih stavk, brez katerih ne mine zlasti v Ameriki skoro nobena volitev, posebno pa kadar so glavne volitve kakor letos. Ob času volitev so največkrat zaprte malone vse tovarne in rudokopi. Na tisoče in tisoče ljudi je brez dela. Kdor si je popreje kaj prihranil, mu čas volitve osuši trdo in krvavo zaslužen denar tako, da zavlada velika beda, ki vniči na tisoče družin.

Svarimo Vas, ne hodite v svet, kjer Vam je prikrit začetek in konec! Ostanite raje doma, posebno Vi možje in mladeniči. Saj se Vam sedaj odpira najlepša prilika, da lahko zaslužite lep denar na domači grudi in se Vam ne bo treba boriti v tujini za vsakdanji kruh. — Koncem marca tl. se prične z delom belokranjske železnice, ki bo trajalo do dobri dve leti. Potrebovalo se bode na tisoče ljudi, ki bojo imeli lep zaslužek, seveda po možnosti. — Kdor želi v tem oziru kaka pojasnila, naj se obrne na družbo sv. Rafaela v Ljubljani, Dunajska cesta št. 32.

Domače in tuje novice.

Osebna vest. Kot sekundarij v bolnici čč. Usmiljenih bratov je 20. marca ustopil dr. Maks Ofner, doma s Kočevskega.

Smrtna kosa. Umrli je v Ilirski Bistrici gospa Amalija Podboj, roj. Žnidaršič, sodnikova udova, ki ima mnogo znancev tudi po Dolenjskem. Po njej žalujeta sin Alfred, c. in kr. major in hči Melanija. Naše iskreno sožalje!

Za slavnost 23. marca v Novem mestu je izdalo c. kr. železnično gradbeno vodstvo z gradbenimi podjetništvimi: Ing. dr. R. O. Samohrd, P. Biedermann, Josip Lončarič vabilo k zasaditvi prve lopate za železnično progo „Novo mesto—Metlika—deželna meja,“ ki se razpošilja raznim dostojanstvenikom, načelnikom uradov in drugih korporacij, županstvom treh mest ob progi itd. Sestanek povabljenecv ob 11. uri v poslopju gradbenega vodstva. Potem zasaditev prve lopate v mestnem drevoredu. Ob 1. uri popoldne se vrši slavnostni obed v Tučkovih prostorih. Kakor čujemo, večina gostov dospe z dopoldanskim vlakom. Med dostojanstveniki se imenujejo: nj. ekselenca dež. predsednik baron Schwarz, deželni glavar dr. Ivan Šustersič, drž. poslanec profesor Jarc, dež. poslanci prof. Dermastia, Matjašič, Dular. Župani Rosmann, Jutraš, Skubic. Tukajšnji načelniki cesarskih uradov. Prostor v drevoredu bo ozaljšan, po mestu se razobesijo zastave.

Meščanska godba sodeluje pri blagoslovu in obedu. Blagoslov izvrši p. n. g. prošt z mestno duhovščino.

Slovenec 21. marca poroča: „Dolenjske Novice“ in novomeški mestni svet. Dne 18. marca se je vršila v Novem mestu občinska seja zaradi „Dolenjskih Novic“. Dne 25. m. m. so objavile „Dol. Novice“ članek „Pod svobodnim solncem“, v katerem se označujejo nekateri občinski svetniki pri občinskih sejah kot kimovci. Radi tega je sklical župan Rozman sejo, da se občinski odbor odloči, ali se priklopi k že po županu Rozmanu vloženi tožbi radi razžaljenja časti ali ne. V debati o predlogu se je pokazalo, da je samo pet odbornikov za tožbo, medtem ko je devet samostojnih odbornikov proti glasovalo. Predlog je propadel in to je podžupana Vojsko tako razburilo, da je rekel, da odloži odborniško mesto.

Gradba belokranjske železnice. Stavbeno podjetje št. I. in II. ingen. dr. R. O. Samohrd ima svojo pisarno v hiši Malovičevi poleg ženske bolnice. Tvrdka Biedermann pa je vzela v najem gornje nadstropje v Hotelu Jacaz. — Podjetniki imajo že s seboj mnogo delavcev raznih narodnostij. Gradbeno podjetništvo Lončarič se nastani v Črnomlju, ker ima graditi najdaljše oddelke od Semiča do deželne meje.

Smrtna kosa. G. Jožef Jeriček iz Gor. Težkevođe, cerkveni ključar farne cerkve, 42. leto odbornik občine Šmihel-Stopiče, član načelstva posojilnice v Kandiji od njenega obstoja je v visoki starosti umrl. Zvest pristaš S. L. S. Časten mu bodi spomin!

Cestni odbor trebanjski je izvolil načelnikom g. Jožefa Kek, župana občine Velika Loka; namestnikom pa g. Ivana Huč, župana v Trebnjem.

Današnjemu listu priložili smo za nekatere okraje Dolenjske priporočilo tvrdke M. Seidl nasl. Brata Kobé v Rudolfovem.

Društvo za otroško varstvo in mladinsko skrb v sodnem okraju Novo mesto je imelo 18. marca popoldne svoj občni zbor. Vdeležba je bila dokaj obilna, navzoči so bili skoro vsi župani. Načelnik p. n. g. prošt dr. Elbert pozdravi navzoče ter omenja, da so že od nekaj posebno skrb obračali na osirotelo ali zanemarjeno mladež, kakor spričujejo že postave cesarja Justinijana itd. Zahvali za požrtvovalnost nadsvetnika g. Smolo, in povdari, da je naslednik g. svetnik dr. Kraut jednako naklonjen temu društvu. Vsem priporoča, da naj razširjajo zanimanje za koristno društvo. Iz poročila tajnika g. Abrama je razvidno, da je društvo nekaj zanemarjenim dečkom in deklicam oskrbelo sprejem v pobojševalnico pri Salezijancih in v sirotišnico Lichtenurnovo. Imenom okr. glavarstva je naznanil g. Golia, kaj se je ukrenilo z zanemarjenimi dečki. Več članov nasvetuje, naj bi se pridobivalo novih udov, naj se povabijo k pristopu vse občine z večjim zneskom, posojilnice z darovi itd., da se povečajo dohodki. Ravnatelj Dolenc kot blagajnik naznani, da so dohodki poslovnega leta 1911—12 znašali 3477 K 39 h, stroški pa 66 K 50 h, tako da znaša 3410 K 89 h celo društveno premoženje, katero se je proti onemu poslovnega leta 1910—11 za 447 K 40 h pomnožilo. Denar je naložen v novomeški hranilnici in c. kr. poštni hranilnici na Dunaju. — Potrdi oziroma izvoli se poslušajo odbor, na kar se občni zbor sklene.

Srečen dan se prerokuje tistemu, ki kupi turško srečko v korist „Slovenski Straži“ na mesečne obroke po 4 krone 75 vin. in ž njo zadene pri žrebanju dne 1. aprila t. l. 400.000 zlatih frankov. Vsakdo naj hiti, da ne zamudi ugodne prilike. — Opozarjamo na oglas v št. 4. našega lista v korist „Slovenski Straži“.

Spomladni čudež. Ob škarpi vinograda g. Fr. Drenika v Trški gori ste se dobile dve odgnali trtni mladiki v precejšnji dolžini, kar je gotovo nekaj nenavadnega v tako zgodnji spomladi. Prinesel nam jih je v pogled g. A. Globelnik iz Bršljina.

Klerikalcev v tolažbo. V eni zadnjih števil „Slov. Naroda“ je bil velik slavonspev na delovanje sedanjega občinskega odbora. Toda vsaj eno tolažbo je tudi nam prinesel. To je čisto avtentičen dokument, da so bile neresnične tiste govorice po mestu, da se postavljajo po Florjanskem trgu za klerikalce vislice. Žalostno so tavalj krog onih rogovil, in premišljevali tisto pesem:

Tukaj gori boš obešen,
pa boš videl paradiž.

Kostanjem pa želimo, da kmalu ozelene in dobe za stanovalce ptičev-pevcev, ki bodo imenovani slavonspev nadaljevali na vekov veke. Mi se bomo pa vsaj to spomlad še veselili življenja.

Hranilnica in posojilnica za Kandijo in okolico (reg. zadruga z neomejeno zavezo) imela je meseca svečana 1912 denarnega prometa K 208.383.28. Vložilo je 140 strank K 36.352.79, dvignilo 173 strank K 48.771.70. Posojil je bilo danih 77 strankam K 39.024.

Mestno županstvo naznanja: Občinski odbor sklenil je v svoji seji z dne 30. jan. 1912 prodati njive pri novi gimnaziji i. s. parcele št. 294/1, 294/2, 320/1, 319/2, 318/1, 321, 322, 303 in 324 kat. obč. Novo mesto in sicer po 2 K za 1 m², ter pod pogojem, da se kupec zaveže od dneva kupne pogodbe v teku dveh let sezidati na kupljenem prostoru hišo iz visokega pritličja in vsaj jednega nadstropja. Ves prostor, ki meri 5422 m², razdelil se bode v tri dele s približno 1800 m². Vsa podrobnejša navodila daje pod. županstvo. Mestno županstvo Novo mesto.

Izredno ugodno priliko k varčevanju nudi nakup srečk na obroke v korist „Slovenski Straži“. Kako hitro in lahko se vsak mesec izda za kako prav nepotrebno stvar več kot 4 krone 75 vin.! Zgubljen denar, ki se nikdar več ne povrne! Kdor pa si naroči turško srečko ter jo odplačuje v mesečnih obrokih po 4 krone 75 vin., ta pa denarja prav gotovo ne vrže vun, kajti vsaka srečka mora zadeti vsaj 230 kron in je to najmanjši znesek, ki ga prav gotovo nahrani. V srečnem slučaju pa zamore zadeti seveda tudi 400.000 frankov in ta prilika se nudi že pri prihodnjem žrebanju dne 1. aprila t. l. Kdor hoče tedaj štediti, v srečnem slučaju pa tudi obogateti, ta naj si kupi turško srečko v korist „Slovenski Straži“. Eno srečko zamore kupiti pa tudi več oseb na eno ime. Opozarjamo na oglas v št. 4. našega lista v korist „Slovenski Straži“.

Dozvoki k hišni preiskavi. — (Blamaža I. Afera Aumann-Posch.) — Drugi dan po oni tako vestno izvršeni hišni preiskavi v znamenju „Svobodnega solnca“ je vprašal gosp. davčni upravitelj Aumann sodnega slugo Poscha, če je res rekel nekomu, da je moral on (Posch) stati pred pisarno tiskarne kot kak „Vorstehtund“. A glej ga spaka, za par dni že dobi g. Aumann vabilo h sodišču, pri katerem je bila uložena proti njemu tožba od državnega pravdnika radi razžaljenja „uradne osebe“. Dne 9. t. m. se je vršila tozadevna razprava, katero je vodil v vsakem oziru nepristranski g. okr. sodnik pl. Levičnik. Toženca je zastopala dr. Slančeva pisarna. Posch se je večkrat zapletel v protislovja, na kar ga je g. sodnik izrečno opozoril. Izpovedba Poscheva pa je vendar nudila neko zanimivost namreč, da je šel ovadit celo stvar šele potem, ko sta mu to rekla dva sodna uradnika. Hvalevredno od tiskarja, ki je nastopal kot glavna in za Poscha odločujoča priča, je to, da je Poschu, ko se je pritoževal, češ: „andere gehen herum, ich muß aber hungrig und durstig hier stehen wie ein Vostehhund“, privoščil požirek piva. G. Aumann je bil seveda oproščen in je zanj s tem stvar končana, zna pa imeti za Poscha slabe posledice. Ker je imela cela zadeva strogo politično ozadje, naj se oni, ki so jo uprizorili, lepo potolažijo ter utaknejo dolg nos v žep. — Svetujemo pa zlasti onim, ki se bi g. Aumanna radi iznebili kot uradnega predstojnika, naj si ne brusijo preveč svojega peresa, ker kvalifikacije v liberalnih listih niso prav nič merodajne za napredovanje uradnih oseb.

Ljudsko šolstvo. Okrajni šolski svet v Novem mestu je imenoval namesto obolele učiteljice Ane Bantan, učiteljico Julijo Prestor za suplentinjo na ljudski šoli v Beli cerkvi. — Okrajni šolski svet v Krškem je imenoval dosedanje provizorično učiteljico v Svibnju Marijo Podlogar za provizorično učiteljico in voditeljico na enorazrednici v Telčah.

Današnji list obsega 12 strani.

Gospodarske drobtine.

— **Sklep zimske šole na Grmu** bo v soboto 30. marca t. l. Tega dne odidejo učenci I. in II. tečaja zimske šole domu, letni učenci pa vstopijo v II. tečaj letne šole, ki traja od aprila do konci oktobra.

— **Naročila na modro galico.** Novomeška kmetijska podružnica je dobila za svoje člane in naročnike samo en vagon modre galice. Naročila še zmiraj dohajajo in tudi županstva še niso poslala vseh naročil, dasi smo naročbo že davno razglasili. Ako ne bodo naročniki dobili toliko galice kakor so jo naročili, naj krivdo sami sebi pripišejo, ker se ne zglasijo pravočasno. Galica je namreč danes že dosti dražja in stane že v Ljubljani kilo po 64 h. Tudi galica, ki se je sedaj dobila, bo dražja kakor po 60 h kilo. Toliko je stala namreč v Ljubljani, vožnjo in skladiščne stroške treba je pa tudi plačati, tako da bo galica, ki se je dosedaj dobila, stala v Novem mestu po 64 K. Od zdaj naprej bo pa seveda dražja, če jo je sploh še kaj dobiti.

— **Naročila na žveplo.** Kdor izmed članov želi žveplo dobiti pri podružnici, ga mora nemudoma naročiti.

— **Perutninarska razstava v Ljubljani** bo od 30. marca do 1. aprila. Te razstave se udeleži tudi kmetijska šola na Grmu in nekateri posestniki iz novomeške okolice. Vso odpošiljatev in razstavo bo v tem slučaju oskrbela živinorejska zadruga za novomeško okolico in sicer brezplačno. Ker se zadnjič ni sprejela tozadevna notica, opozarjamo na to razstavo še enkrat naše gospodarje. Kdor želi kaj poslati, naj se nemudoma zgledi pri ravnateljstvu šole na Grmu.

— **Oddaja umetnih gnojil.** Kmetijska podružnica nabira že naročila na umetna gnojila za ajdo, da jih pravočasno dobimo. Podružnica se ne more zalagati z umetnimi gnojili, ampak bo le toliko naročila, kolikor bodo člani pri njej naročili. —

— **Oddaja cepljenk in bilf.** Trt je še dosti na prodaj in sicer pri kmetijski šoli na Grmu in pri kmetijski podružnici v Novem mestu. Cepljenke so močne in prav dobro zaraščene, istotako lepe in močne so pa tudi sajenke in bilfe.

Raznoterosti.

* **Ne pretiravamo,** toda resnica je, da štejejo na tisoče priznanja, ktera so do sedaj poslali bogati in revni, mladi in stari Feller-jevemu fluidu z znamko „Elsafluid“. — Dr. Josip Estmeister, zdravnik v Wildenau 1. P. Aspach, Tirolsko, piše: da Feller-jev fluid pri vsak dan pojavljajočih se boleznih izbornu učinkuje. — Drugi zdravnik, medicinec dr. Kittel v Pragi, Kraljevi vinogradi, piše, da uporablja v svoji praksi že leta in leta z izvrstnim vspehom Fellerjev fluid. To ni nobena reklama! Gotova resnica je, da je to lečilo za vsakovrstne bolečine dobro. — Ducat za poskušnjo naroča se za 5 kron poštne prosto pri lekarnarju E. V. Feller v Stubici, Elsaplatz št. 287 (Hrvatsko).

Alfred Podboj, c. in kr. major v poljskem topničarskem polku, objavlja v lastnem in v imenu svoje sestre Melanije omožene Žnidaršič ter vseh drugih sorodnikov, tužno vest, da je njegova iskreno ljubljena, draga in nepozabna mati, gospa

Amalija Podboj roj. Žnidaršič,

c. kr. okrajnega sodnika vdova

preminula v starosti 79 let, dne 16. marca ob 6. uri zvečer, previdena s svetotajstvi za umirajočo.

Zemeljski ostanki predrage pokojnice prenesli so se dne 18. marca 1912 ob 3. uri popoldne iz hiše žalosti na pokopališče v Trnovo ter položili ondi v rodbinsko rakev k večnemu počitku.

Sv. maše zadušnice brale so se dne 20. marca v farni cerkvi v Trnovem.

Ilirska Bistrica, dne 16. marca 1912.

Zahvala.

77

Za mnogobrojne dokaze srčnega sočutja ob nenadomestljivi izgubi naše iskreno ljubljene, drage in blage matere, preblagorodne gospe

Amalije Podboj

izrekamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem našo najtoplejšo zahvalo. — Posebno se zahvaljujemo prelag. gosp. dr. med. Viktoru Gregoriću za njegovo požrtvovalno oskrbo drage pokojnice v njeni bolezni in dokaze zvestega prijateljstva po tem žalostnem udarcu, ki nas je tako globoko potrl. Nadalje se zahvaljujemo prečast. duhovščini in vsem, ki so nam stali na strani v teh težkih dnevih s svojo dejansko pomočjo in svojo tolažilno besedo, vsem sorodnikom in prijateljem od blizu in daleč, in vsem korporacijam, ki so s svojim spremstvom izkazali naši nepozabni dragi materi zadnjo čast.

Ilirska Bistrica, marca 1912.

Alfred in Melanija Podboj.

Gostilniški avtomat

nov, ki igra več komadov, se takoj po ceni proda. — Več pové Anton Medved na Ločenski cesti v Rudolfovem.

MOJA STARA

38-24-3

skušnja je in ostane, da je za odstranitev pég, kakor tudi v dosego in ohranitev nežne in mehke kože ter bele polti najboljšo sredstvo svetovno-znano milo „Steckenpferd-Lilienmilchseife“ znamke Steckenpferd tvrdke Bergmann & Co., Tetschen a/E. Komad po 80 h se dobi v vseh lekarnah, drožerijah, prodajalnah parfumov in vseh v to stroko spadajočih trgovinah. — Istotako se priporoča Bergmannova lilijina krema „Manera“ kot izborna sredstvo za ohranitev nežnih, belih, ženskih rok; lonček po 70 h se dobi v vseh trgovinah.

Loterijske številke.

TRST,	9. marca	84	29	55	19	88
GRADEC,	16. marca	8	55	72	50	48

Dražbeni oklic.

E 11/12	E 31/12
7	5

Pri spodaj oznamljeni sodnji v izbi št. 8 bo dne 10. aprila 1912 dopoldne dražba zemljišč:

I. Ob 10. uri vlož. št. 447, 517 in 721 k. o. Belacerkev, 516 k. o. Žalovce in 401 k. o. Družinskavas, obstoječih iz hiše, 3 vinogradov, 2 gozdov, 1 njive in 1 travnika, cenjenih skupaj na 2748 K 24 h.

II. Ob 11. uri pa vlož. št. 209 k. o. Gorenje Polje, obstoječega iz male hišice in opustošenega vinograda, cenjenega na 320 K.

Najmanjši ponudek, pod katerim se ne prodaja, znaša: ad I. 1832 K 14 h, ad II. 213 K 40 h.

Dražbene pogoje in listine tičoe se nepremičnin smejo tisti, ki žele kupiti, pregledati pri tej sodnji v izbi št. 5 med opravičnimi urami.

C. kr. okrajno sodišče Rudolfovo, oddelek II.,

dne 26. svečana 1912.

79

IZJAVA.

69

Jaz Mihael Fink iz Kandije št. 13 izjavljam, da ni res, kar sem govoril 3. t. m. proti g. Johan Kušljanu iz Kandije. Prekličem!

Mihael Fink.

Vabilo

72-2-1

na XV. redni občni zbor**Hranilnice in posojilnice za Kandijo in okolico**

:: (reg. zadruga z neomejeno zavezo) ::

ki se vrši dne 15. aprila 1912 ob 1. uri popoldne v pisarni zadruga z sledečim dnevnim redom:

1. Poročilo načelstva.
2. Poročilo nadzornega svetovništva in odobrenje letnih računov.
3. Razdelitev čistega dobička.
4. Poročilo o izvršeni reviziji.
5. Nadomestna volitev funkcionarjev.
6. Slučajnosti.

Opomba: Ako bi ta zbor ne bil ob 1. uri sklepčen, skliče se v smislu § XIX. pravil zadruga ob 2. uri drugi občni zbor, ki sklepa veljavno ne oziraje na število navzočih združnikov.

Hranilnica in posojilnica za Kandijo in okolico,
reg. zadruga z neomejeno zavezo.

Na prodaj iz proste roke je hiša št. 6.

v Gor. Maharovcu, zidana, s slamo krita, obstoječa iz dveh sob, 1 čimnate, 1 jedilne shrambe, kuhinje in 2 obokanih kleti; kakor tudi gospodarsko poslopje, obstoječe iz hleva, prostora za 4 glave živine, pōda, senice in 4 svinjskih hlevov, lep sadni vrt in vrt za zelenjavo. Hiša, v kateri je bila že več let gostilna, je blizu Št. Jerneja in 2 minuti od državne ceste. Proda se vse skupaj za 5000 K. — Po dogovoru se tudi za denar počaka več let. — Ponudbe se sprejemajo do 1. maja pri

Franc Novoselcu v Št. Jerneju.

75-3-1

Posestvo

obstoječe iz hiše, gospodarskega poslopja, vrta, njiv in gozda, se proda. Več pove Anton Mali, Kandija pri Rudolfovem h. št. 67.

67-3-1

Dva posestva na prodaj.

Prav po nizki ceni proda Franc Gorše, vas Dobindol št. 19, fara Toplice pri Rudolfovem, dva posestva. K vsakemu posestvu še posebej njive, gozd in vinograde.

60-3-2

K zgradbi belokranjske železnice želi pristopiti v službo kot Partieführer ali delavski nadzornik

ali tudi kot zapisovalec dnin. Izvežban v kamnolomstvu ter polnjenju min z raznim streljivom. Pripravljen preskrbeti tudi večje število delavcev. Ponudbe naj se pošljejo na uredništvo Dol. Novic ali pa na naslov Jos. Kovačič, Pulj, Via monte Rizzi 15.

Poslano!

Preteklo leto napravili smo v Zg. Brnik-u pri Kranju vodovod v obsegu približno 1500 metrov. Cevi in potrebni material dobavila nam je po nizkih cenah občeznana tvrdka in edini založnik svetovnih kosilnih strojev „Deering“

Fr. Stupica v Ljubljani.

Čutimo se torej dolžni izraziti omenjeni tvrdki tem potom za točno in kulantno postrežbo vse priznanje.

Obenem pa priporočamo vsem onim, ki nameravajo napraviti vodovode ali nabaviti karkoli v železniško stroko spadajočega, da se obrnejo zaupno na označeno tvrdko.

Zg. Brnik pri Kranju, dne 3. svečana 1912.

70-7-1

Zorman in drugi.

Hlapca za na žago

sprejme takoj Matija Spreitzer, Stara žaga, pošta Črmošnjice.

58-3-2

Več tisoč lepih vkoreničenih trt riparije

proda po 4 vinarje Franc Seidl v Rudolfovem.

Deček-vajenec

kateri ima veselo do trgovine z železnino in špecerijskim blagom, ne pod 14 let star, poštenih staršev se takoj sprejme v pouk pri J. Picek v Novem mestu.

Pozor!

Podpisani slavnemu občinstvu in preč. duhovščini uljudno naznanja, da prodaja pušice za prvo žvepljanje, mehe ter druge vinogradniške potrebščine ter popravlja brizgalnice. — Prevzema napravo korit za strehe in pokrivanje streh. Solidno delo in najnižje cene. Za blagohotna naročila se najuljudneje priporoča spoštovanjem

AVGUST KÜSSEL, klepar v Rudolfovem

pri starem mostu štev. 81.

80-3-1

Kolo (Waffenrad)

je na prodaj. Natančneje v filijalki J. Picek v Rudolfovem, Ljubljanska cesta.

Franc Zupančič pri kolodvoru v Mirnipeči :

ima za prodati: večjo množino mrve in detelje
- - - in več voz otepov. - - -

Kdor kaj potrebuje, naj se pri njem oglasi.

71-2-1

Večja množina slame

se tudi v manjših množinah proda.

4 do 5 letne smreke

močne, 1000 kom. po 5 K 12 h se dobi pri oskrbništvu Hmelnik pri Rudolfovem. 74

„NUISOL“

38-10-2

tvrdke Bergmann & Co., Tetschen a/E. je in ostane, slej ko prej, nedosegljiv v presenetljivo naravnem barvanju las in brade. — Dobi se v barvah: blond, rjavu in črno, a steklenica 2-50 K v vseh lekarnah, drožerijah, prodajalnah parfumov in brivnicah.

Ugodna prilika!!

Dve hiši

35-6-4

se iz proste roke prodajo pri Novem mestu poleg na novo gradeče se belokranjske železnice. Prva sestoji iz prodajalne, treh sob, kuhinje, kleti in sadnega vrta. Druga manjša iz velikega sadnega vrta (pripravnega za stavbišča) in njive ter delom gozda. Izve se pri Josip Košir-ju, krojaču in trgovcu, Novomestu.

Več centov sena

ter tudi veliko zalogo oblačilnega blaga po zelo nizki ceni ima naprodaj T. OGRIN v Novem mestu. 82

Ivan Kuntara, - tapetnik in dekoratnik -

v Šmihelu pri Rudolfovem se priporoča slavnemu občinstvu in gg. graščakom okolice v izvršitev vsakovrstnega v stroko spadajočega dela in sobnega tapetovanja. — Za naročilo zadostuje dopisnica. 57-3-2

GOSTILNA

61-2-2

s prodajalno in žganjarijo

ter z vsem gospodarskim poslopjem in z zraven spadajočim posestvom (popreje posestvo Jožefa Šimca) se proda takoj iz proste roke. Lahko se kupi vse skupaj ali pa zemljišče posebej. Leži tik župne cerkve Stopiče in je vse v prav dobrem stanu. — Natančneje se izve pri Jeri Bele v Čermošnjicah ali pa pri Johani Blatnik na Spodnji Težki vodi, obe župnije Stopiče, pošta Kandija pri Novem mestu.

Parna opekarna v Zalogu - Breitenau

naznanja, da je obče priljubljena, sedaj žgana

zarezana

in stavbena opeka

v veliki množini na razpolago in se zamore takoj dobiti. Cena najnižja, kakovost izborna.

Naročuje se lahko po dopisnici. 46-0-3

44-10-3

Tu Vam nudimo izvrstni Fellerjev rastlinski fluid takoimenovani „Elza fluid“, o katerem smo prepričani, da ublažuje bolečine, krepi in zdravi kite, žile in ude ter preganja vnetje. Isto učinkuje pomirujoče proti revmi, nervoznosti, bolenju, glavobolu in zobobolu, proti bolečinam v vratu, v križu in je izvrstno sredstvo proti migreni; okrepuje oči — sploh zavaruje proti posledicam prehlajenja, kakor kašlju, hripavosti, nahodu itd. — Pristno le z imenom „Feller“ na steklenici. 12 malih, ali 6 velikih, ali 2 specialnih steklenic franko K 5.—, 24 malih, ali 12 velikih, ali 4 specialnih K 8-60, in 48 malih ali 24 velikih ali 8 specialnih K 16.— poštne prosto.

Konečno naznanjamo, da se poslužuje tisoče ljudi z uspehom Fellerjevih odvajajočih rabarbar — in „Elza pil“ proti bolečinam v želodu, krču, in proti pomankanju teka, gorečici, bruhanju, slabostim, kolcanju, napetosti, zabasanosti ter proti motenju prebavanja. Šest skatljic K 4.— franko.

Varujte se ponarejanja! Kdor želi pravi Fellerjev fluid in prave pile, naj naslovi svoje naročilo na

E. V. Feller, dvorni lekarnar v Stubi
Elsaplatz št. 287 (Hrvaško).

Josip Ogoreutz

trgovina sukna, platna, modnega in manufakturnega blaga v Novem mestu 39-0-4

priporoča svojo veliko zalogo vsakovrstnega oblačilnega blaga za moške in ženske. Najnižje cene. Solidna in točna postrežba.

Pri nakupu Kathreinerjeve

je paziti na to, da se dobi tudi pravi izvirni zavoj s sliko župnika Kneippa kot varovalno znamko in v imenom Kathreiner. Veliko je malovrednih posnemkov.

Kathreinerjeva
prinese sneč v hišo.

Popolnoma varno naložen denar

Hranilnica in posojilnica za Kandijo in okolico

reg. zadruga z neomejeno zavezo

v lastnem domu v Kandiji

sprejema hranilne vloge od vsacega, če je njen ud ali ne, ter obrestuje po

 $4\frac{3}{4}\%$ 5-0-6

na leto brez odbitka rentnega davka, katerega sama iz svojega plačuje.

Za hranilne vloge kakor za vse posojilnične obveznosti — jamči poleg rezervnega zaklada in deležev čez 2200 zadrugnikov z vsem svojim premoženjem. Iz tega se razvidi, da malokateri denarni zavod nudi tolike varnosti kakor kandijanska hranilnica.

Milijoni
zdravijo

Kašalj

hripavost, katar, zasli-
ženje, dušljivi in oslov-
ski kašelj

s Kaiserjevimi prsnimi karamelami „s tremi smrekami“.

6050 notarsko poverjenih izpričeval od zdravnikov in pri-
vatnih oseb dokazuje gotov uspeh.

Bonbončki jako dobro prijajo in so ugodnega okusa.

Paket 20 in 40 vinarjev, ovojček 60 vinarjev, se dobiva
pri lekarnarjih: 1-20-11

Karl Andrijanič in J. Bergmann v Rudolfovem.

56-3-2

≡ Arhitekt ≡

Makso Sbrizzai

mestni stavbenik v Novem mestu

Ljubljanska cesta št. 262 v pritličju
(Mestna hiša, nasproti drevoredu)

prevzema tudi na vzunaj:

izdelovanje načrtov visokih

stavb, železo-betonskega

dela, popravila in vsa v to

: stroko spadajoča dela :

po krajevnih cenah.

: Edino pristno domače žganje! :

Slivovka, Brinjevec, Grenčica, Planinski

-- liker, Višnjevec ter dobro znani --

„Carski hruškovec“

se dobi v trgovini „M. Seidl nasl.“

BRATA KOBÉ

- kjer prodajajo tudi v vsaki množini -

„najbolj zanesljiva semena“

kakor: krmilno peso, repo, korenje, razno-
vrstne trave, čebulček, ter zanesljivo

-- „kranjsko in nemško deteljo“. --

Najnovejši in najboljši

šivalni stroji

po najnižjih cenah dobivajo se vedno v zalogi pri

Josip Ogoreutz — Novomesto

Ugodni plačilni pogoji. 40-0-4

Podpisani uljudno naznanja, da je gospod

JOSIP JAVORNIK otvoril

ново skladišče desk

v Kandiji poleg bolnišnice Usm. bratov. V zalogi bode vedno suh les vsake vrste. Dobivajo se tudi mecesnove deske in stavbeni les. Ugodna prilika za dobavo lesa zlasti za p. n. gg. stavbenike, mizarje in slavno občinstvo. Cene zmerne. Postrežba točna. Za obilna naročila vabi

J. Judnič.

63-3-2